

GYŐRI LAPOK.

Társadalmi, közművelődési és ismeretterjesztő közlöny.

Megjelenik hetenként kétszer u. m. szerdán és szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTŐSÉGI IRODA:	HIRDETÉSEK DÍJA:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve: Egész évre . . . 6 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Félévre . . . 3 „ — „ Egy hóra . . . — 60 „ Egyes szám ára 8 kr.	apáczai-utca 22. sz. A lap szellemi részét illető küldemények egyenesen a szerkesztő nevére és lakására czimzendők. Kéziratok nem adatnak vissza.	Egész oldal . 16 frt — kr. Nyolczad old. 2 frt — kr Fél oldal . . 8 „ — „ Tizenhatod old. 1 „ — „ Negyed old. . 4 „ — „ Hirdetés bélyegdíja 30 „ Többszöri hirdetésnél tetemes árengedmény. A nyílt tér soronként 15 kr-ával számítatik.

Műveltségi állapotok falun.

IV.

Műveltség falun, társadalmi tekintetben.

Társadalmi vagy jobban mondva: társaséleti szempontból, gyakorlatilag, szokásaink s magunk viseletének oly tökélyesbülését tekint-hetjük művelődés jelét, mely által egyrésztől külső viselkedésünket emberi méltóságunkkal össze illőbbé; más részről embertársaink közti lételemet s velük való érintkezésünket úgy magunkra mint másokra nézve kedvezővé vagy éppen élvezetessé tehetjük.

Ily szempontból kell nekünk is vidéki birtokos osztályunk társaséleti műveltségét meg-bírálnunk.

Annyit általában elmondhatunk, hogy újabb időben hazánkban a művelődés látszólag egy-irányban sem tett nagyobb haladást mint a társadalmi téren, csakhogy ezen haladásnak, jobban mondva törekvésnek, nem belső meg-győződés, hanem inkább külső kényszer, leg-inkább pedig hiúság volt az indító oka. Bir-tokos osztályunk megszűnővén szabadalmazott osztály lenni: nem tudott lemondani arról a vágyáról, hogy mégis megkülönböztetett osz-tály legyen. Hogy tehát megkülönböztesse magát a vele törvény szerint egyenlővé vált pór néptől: elhagyta ősei egyszerű szokásait s élet módját s e helyett külső tündökléssel s mesterkéltséggel igyekezett distinguálni magát a kevésbé birtokos osztálytól. Ebben ta-lálható fel a később oly végzetessé vált urasko-dási s fényűzési vágyának egyik indoka.

De ennél még inkább hatott birtokosainkra az a körülmény, hogy német szomszédaink el-hitették velünk, miszerint tökéletesen műve-letlen nép vagyunk, kultura tekintetében hátráb állunk Európa valamennyi népénél; életmó-dunkat szokásainkat tekintve, valóságos barbá-rok vagyunk. Ehez még magunk is elkezdők predikálni, hogy így meg úgy hátra vagyunk maradvá! elveszünk, ha gőzerővel nem műve-lődünk. Erre azután azok is a kiket az uras-kodás viszketege nem bántott, meg illetőve elkezdtek nyakra főre művelődni, de mivel ez nem ment oly könnyen az igaz uton, legalább a műveltség látszatát igyekeztek magukra öl-teni; mi végből legelőbb is lehányták maguk-ról a barbárnak gunyolt ősi szokásokat, s he-lyette a némettől eltanult móreszekbe dresszi-rozták bele magukat.

Önként érthető, hogy a művelődés ily roha-mos, természet ellenes keresztül erőltetése nem csak valódi műveltségre nem vezethetett, de még annak külső utánzása is felszűnésnél egyebet nem eredményezhetett.

Igy találjuk ezt azon vidéki és kisvárosi körökben, melyek az újabbkori társadalmi szo-kásoknak hódolnak. Valódi művelt viselkedés helyett külső formásokat látunk alkalmazva, de ezt is minden rendszer, minden értelem nélkül. Valahány ház: annyi féle a „Hof eti-quette“, urnőink és uraink saját belátásuk szerint szabdalják ki maguknak az udvari rend-tartásokat.

De abból, hogy ezen családi etiquette sza-bályok csak így önkényűleg, nem pedig ésszerű

általános törvények szerint vannak minden ház-nál oktroyálva, magából következik, hogy azok a helyett, hogy kedvezőbbé tennék, inkább felettéb megnehezítik, feszültté teszik a társa-dalmi érintkezést, még oly családoknál is, melyek udvari rendtartása a feszélyességet nem követeli.

Ha az ember egy művelt uri család köré-ben megjelen, a szokások ezen különféleségé-nél fogva nem tudja, hogy mihez tartsa ma-gát, hogy az ott bevett etikettet valamikép megne sértse. Hasonló helyzetben vannak a ház-beliek vendégeik iránt; kiknek izlését, illem-szabályait nem ismerik. Még feszültebbé teszi az érintkezést az a körülmény, hogy az egyes családok közt lábra kapott vetélykedésnél fogva hajlandó mindenki, mindenki irigyet s rá-galmazót látni. Ehez járul még az is, hogy az uriaság követelményei s a megszólástól félelem folytán kénytelen mindenki a nála tisztelgő társaság előtt a lehető s gyakran erejét túlhaladó luxust kifejtteni, ami nem ke-vés ok arra, hogy a társas összejöveteleknél a szivélyességet lelohassza.

Ennélfogva látható, és erről mindenki meg-győződhet, hogy falvakon a társas élet, a csa-ládok egymástól idegenkedése miatt unalmas, rideg; a társas összejöveteleken pedig örökös feszültségen kívül bizalmatlanság uralkodik, mindenki csak az etikettere ügyel, mozdulat-ban úgy, mint beszédben, mindenki tartózkodó egymás-főleg pedig a jelenlévő ismeretlenek iránt; meghitt józta társalgás, eszmecsere, létre nem jöhet, a beszélgetés érdektelen, kö-zönbős tárgya, u. m. időjárás, divat, pletyka fe-llett szokott többnyire folyni. A társadalmi érint-kezés ennélfogva a helyett, hogy üditene, inkább gyötrelmes és fárasztó még azokra nézve is, kik az újabb művelt szokásoknak lelkesült hívei.

A jelenleg divó társadalmi szokások e sze-rint nem hogy össze illelenek az emberi méltósággal: ellenkezőleg, mivel a társadalom tagjait szükségtelen, a józan ész elveivel össze nem egyeztethető bilincsekkel terhelik, az em-beri méltóságot, függetlenséget lealázzák. Ezen kívül az egyének közt idegenkedést idézővén elő, a társaséleti érintkezést úgy magunkra, mint másokra nézve kellemetlenné teszik.

A fent kifejezett elv szerint tehát a jelen-leg bevett társadalmi szokások nem tekint-hetők, mint sokan hiszik a társadalmi művel-tség jeleül: sőt ellenkezőleg nem egyebek azok a legszánandóbb tévelygésnél, álműveltség-nél.

Mondanom sem kell, hogy szerencsére ezen újabbkori mania nem ragadt még el a birtokos osztály minden családjára; még mindig talál-hatók, főleg az idősb nemzedék között tisztas családok, kiknek körében a szivélyes baráti fesztelenség s ennélfogva az, a mit az ember társaságban keres: a kellemes szórako-zás és üdülés fellelhető. Feltűnő, hogy ez épen oly egyének-nél tapasztalható, kik a szel-lemi műveltségnek is magas fokán állnak. Ez már magában is elég tanujele annak, hogy a régiebb magyaros társadalmi szokások inkább összeegyeztettek a valódi műveltséggel, mint az újabb nemzedék filigrán etiketteje.

Az elfogulatlan kritika kideríti ezek folytán hogy a vidéki birtokos osztályok műveltségi állapotában mind anyagi, mind erkölcsi s tár-sadalmi tekintetben sajnos hiányok találhatók fel. Beható vizsgálat folytán az is kiderül, hogy ezen hiányok leginkább egy közös forrásból erednek. Ennek bebizonyítása végett még egy cikkel lesznek kénytelen a szives olvasó türel-mét igénybe venni.

Ismét a gyászünnepegyről.

A f. é. okt. 6-án rendezendő gyászünnepegy sok-kal jelentékenyebb, sokkal nagyobb horderejű leend, hogysem agyonhallgatni lehetne azon lázas tevé-kenységet, melyet a rendezőség kifejt; s miután e lapok tisztelt szerkesztősége szives volt ezen kegye-letes ügynek egy igazán hazafias s lelkesítő hangon irt önálló cikket szentelni, mivel bebizonyította, hogy lapja ezen eszmétől nem idegenkedik, nem lát benne — mint egynémelyek — forradalmat és tüntetést, engedje meg e lapok tisztelt szerkesztője, hogy becses lapjának hasábjait ismét igénybe vehes-sük s az ünnepegyre vonatkozó eddigi előkészületekről az olvasó közönséget ezennel értesíthessük.

Első sorban kell megemlítenünk a gyászravatalra teendő babérkoszorúk szalgajait; mint tudjuk, ezek beszerzésére, felszerelésére helybeli lelkes hőlgyeink vállalkoztak, kik egymással versenyezve honleányi érzülettel, mondhatni, lelkesedéssel fogadták a győri honvéd-egylet felhívását, s ma már folyamatban van a kegyeletes munka. Valóban dicsérendő hől-gyeinknek azon eljárása, hogy előzetes megbeszélés folytán egyöntetű eljárást követnek, a mennyiben a gyászszalagok úgy értékre, mint kiállításra nézve egyformák lesznek, így legalább a dicső vértanuk, kik egymáshoz hasonlóak voltak, egyformán tisztel-tetnek meg.

Az eddigi hírekből ítélve, okt. 6-án kitűnő ven-dégei lesznek Győr városának: Krivácsy ezredes a központból többed magával el fog jönni, valószínű-nek tartják, hogy Vetter, Batori-Schulcz Bódog, volt honvéd-tábornokok is, mint a kivégzetteknek méltó bajtársai szinte meg fognak jelenni; itt lesz Tóth Kálmán Budapestről, ki az egylet felhívását hazafias örömmel fogadta, s csakhamar oly két gyönyörű alkalmi költeményt küldött, melyek köny-nyeket csálnak az olvasó szemébe. Tóth Kálmán ur, mint halljuk, Vörös Jenő ügyvéd ur családjá-nak vendége leend; — hozzá tesszük még, hogy Tóth Kálmán maga fogja a kereskedelmi gyűlde nagytermében az emlékbeszéd felolvasása után köl-teményét elszavalni, így legalább városunk fiatal-ságának s hőlgyeinek alkalmuk lesz megismerni a költőt, kinek költeményeiben már régen gyönyör-ködünk.

Hogy az emlékbeszéd készül-e, s hogy megfelel-e azon történelmi véres drámának, melyet magába fel kell ölelnie, hogy csupa félelemből nem marad-e el sava, bors; a lelkesítő, buzdító hazafias hang, mely gyávaságot nem ismer, — még nem tudhat-juk, mert nem olvastuk; elvárjuk azonban — bárki írja is — hogy az emlékbeszéd a nélkül, hogy bár-kit is sértene, történelmi hűséggel legyen írva, s a soha ki nem írható honszeretet s hazafias lelkesé-dés magaslatán álljon, egy szóval méltó társa le-gyen Tóth Kálmán költeményeinek, melyekkel egy füzetben fog lenyomatni.

Beödy Gábor művezető ur már tudatta egy meleg hangon irt levélben a honvéd egylettel, hogy október 6-án diszelőadást fog a színházban tartani oly fényvel, oly pompával, a mint azt az ünnepély magasztossága magával hozza; mint halljuk „Bánk-bán“ fog előadatni, s ez valóban szerencsés választás lesz, s egyuttal e darabban alkalmunk lesz megbámulni azon gyönyörű magyar ruhákat, melyeket a színpártoló-egylet választmányja legújabbban szerzett be, s ezzel egy sajnosan érzett hiányon segített.

Hogy városunk lakossága az ünnepély emelésére tesz-e valami készüléket, nem tudjuk, de úgy hiszünk, e részben a kívánalomnak elégtételték, ha a főtéren város- és megyeház utcaházi házak tulajdonosai gyászlobogókat készítenének, melyek vajmi csekélységbe kerülnek, s házaikat legalább ezekkel díszítik fel, a városi és megyei hatóságtól pedig elvárjuk, miszerint nem fognak visszariadni a gyászlobogó kitűzésétől... ne féljenek, a halottak már senkit sem bántanak. A nyilvános intézetek nem romolnak össze egy-egy gyászlobogó súlya alatt... Különösen emelné az ünnep fényét, ha a helybeli iparosok s egyletek, — kik soha nem félnek nyilvánítani hazafias érzelmeiket — lobogóikkal testületileg megjelenének a gyászmisén — s mert a templomba nem férnek el, a templom előtt a főtéren sorrendben lennének felállítva, s a gyászmise után a honvédek elismerésük jeléül soraik előtt elvonulnának. Továbbá kívánatos volna, hogy legalább azon egy pár óra alatt, míg a gyászszertartás tart, a főtéreni boltok zárva lennének, egy szóval a főtér szabad és tiszta legyen, ez utóbbi körülményt különösen ajánlják derék rendőrségünk figyelmébe.

Végre — mit legelőször kellett volna tennünk — megemlítjük, hogy főpát ur ő méltósága szokott szeretetreméltóságával fogadta a honvéd-egylet köldötteit, kik őt felkérték, hogy az aradi vértanúk emlékére minden évben okt. 6-án tartandó gyászmisére kegyeskedjék az alaptökét, s annak kezelését elfogadni; a lelkes főpap nemcsak hogy elfogadta az alap kezelését, de megígérte, hogy ő is, ki mindenkor osztozott — ugymond — a nemzet fájdalomában, a maga részéről szinte megteendő, mit szíve sugal. E szerint tehát a mise alaptökéje a derék benzés rend kezébe lesz letéve s ez így igen helyesen van, mert nem kell felednünk, hogy ezen hazafias rend már oly időszakban is, midőn még süttögni se mertünk az aradi vértanúokról, megtartotta okt. 6-án vértanúinkért a gyászmisét.

Még mindég sokan vannak a kékvérűek között, kik tartanak az okt. 6-iki ünnepélytől, mert abban tüntetést, időszerűtlen tüntetést látnak... várják be türelemmel e félelmes lelkek e szomorú emlékű napot, s majd meggyőződnek, hogy az nem lesz más, mint a bajtársi kegyelet ünnepe, egybekötve a mise-alap letételével, s ha nem félnek a ravatalhoz lépni, majd ott meghallhatják a volt honvédek

ajkain az imát: „és bocsásd meg a mi vétünknek, miképen mi is megbocsátunk ellenünk véteteknek“. . . Hozzá tesszük végre, hogy Verhovay is ott lesz, s mind ennek daczára legyen mindenki meggyőződve, hogy nem lesz semmi tüntetés.

D... K...

Ismét a nők munkaköréről.

E lapok 72-ik számában közzé tett „Teremtésünk munkakört a nőknek“ című cikkem örvendetes visszhangra lelt. „Justitia“ ur vagy asszonyosság „Munkakört a nőknek“ feliratu közleményében.

„Justitia“ e cikkben igen alapos elméleti érvekkel támogatja azt, a mit én gyakorlati szempontból indítványozni bátorkodtam.

Érvei, melyeket azon igazság támogatására felhoz, miszerint leányaink akként nevelendők, „hogy önállólag is képesek legyenek, saját maguk és talán édes övéik existenciáját tisztességes módon, erejükettől nem haladó munkával biztosítani,“ mindenkit meggyőzhetnek arról, hogy itt nem csupán helyi, illetőleg győri kérdéssről van szó. A nők munkakörének tágitása világkérdés; egyike a legsürgősb socialistikus kérdéseknek.

Helyesen idézi azon statistikai adatot, miszerint Europa majdnem minden országában a nők száma túlhaladja a férfiakét, miből látható, hogy mint én is mondtam, az emberiségnek több mint fele inproductivitásra levén utalva a kisebb fél munkája által kénytelen magát fenntartani, pedig a nők erejét nemzet gazdasági szempontból is érvényesíteni kell, mert a kor- és társadalmi élet viszonyai sürögösen követelik, hogy forgalomba hozzunk minden erőt és munkásságot.

A nemzetgazdasátnak régi elve ez már. A social phyllosofusok, kiknek munkásságáról mi kisvárosiak vajmi keveset sejtünk, Stuart Mill idejétől azon elvet feszegetik, miszerint az emberi nem szaporodását termelési képességével kell összhangzatba hozni. Ebből az elvből némelyek az emberi nem szaporodását tartják korlátozandónak; a józanabbak ellenben az emberi nem termelési képességét vélik szükségesnek emelni. Ez az elv kétségtelenül helyesebb, de hogy általa az elsőbb említett kárhözatos elv alkalmazásának szükségessége elhárítható legyen: elkerülhetlen, hogy az emberi nem mind a két felének munkaereje a termelés fokozására fordítassék.

Ennélfogva szükséges, hogy a nők munka köre ne csak a ház négy fala közé, ne csak a háztartási teendőkre szorítkozzék, bár korunkban számtalan nő van, a ki míg erre sem alkalmas, hanem ami ideje ezen felül marad azt productiv munkára, a férj kenyér kereseti fáradsámainak megosztására fordítsa.

Ezért szükséges a nőnem nevelésének az eddiginél gyakorlatibb arányt adni, hogy az ugy neve-

zett productiv működési téren is érvényesíthesse képességeit.

Ezek tehát elméletileg igen szép s már általán elismert igazságok. Nekem mindazáltal ezuttal az a kifogásom van ellenük, hogy ezek felemelítésével gyakorlati indítványom a meddő elméleti térre szorítottatik.

Addig míg ezen igazságok a nép minden rétegében meggyőződéssé válnak, míg nevelés által új, termelésre képesebb nemzedéket teremtünk; míg a kormányok hathatósabban gondolkodnak a nők számára újabb munka kört teremteni, sok viz lefog folyni a Dunán. Nekünk azonban már jelenleg arra van szükségünk, hogy nőink termelési képességének minél előbb működési tért nyissunk.

Jelenleg is már számos oly derék nővel dicsekedhetünk, ugy ország szerte, mint különösen városunkban, kik elegendő képességgel s készséggel is bírának saját maguk s családjuk fenntartására jövedelmező tisztességes munkát teljesíteni, ha erre tért találnának.

A tanítónő képezdéről „Justitia“ által idézett példa épen azt bizonyítja, hogy nőink maguk megnyire iparkodnak minden számukra kínálkozó tért elfoglalni, de e részben oly kevés és csekély munka körre találnak, hogy azt maguk csakhamar túl telítik.

Ezen már most is jelentkező munka kedvnek s némi tekintetben belső kényszernek kell tehát minél előbb pályát jelölni.

Nem annyira a nők jövődöbeli mikénti nevelése tárgyában, hanem a női munka képességnek már jelenlegi hasznosítása érdekében kívántam tehát, hogy teremtünk munka-kört a nőknek.

Igaz, hogy ez első sorban az államkormányának volna feladata. A lakosság termelési képességének emelésére neki kell a szükséghez képest újabb és újabb eszközökről s térről gondoskodni.

De másodsorban feladata ez a társadalomnak is, köteles a társadalom a kormány közjóra irányított tervet kivételre segédkezet nyújtani s különösen az ő feladata az, hogy ily esetekben a gyakorlati irányt kijelölje.

Harmadsorban pedig épen az itt szóban levő ügyben legfőképp magának a nőnemnek feladata, hogy nemének tekintélye emelésére tért és módot teremtsen.

Maga a nőnem legjobban tudhatja mire érez képességet, mily téren működhet legsikeresebben s ennél fogva minő irányban képeztessek.

Jelenleg azonban a szükség azt parancsolja, hogy ne csak a jövőről gondoskodjunk, hanem már most is nyujtsunk módot azoknak akik már létező képességeiknek hasznát venni óhajtanak ennek eszközölhetésére.

Jelenleg a legtöbb nő a női kézi munkák készítésével tudna magának némi jövedelmet szerezni; teremtünk tehát nekik ezen irányban működési

TÁRCZA.

Az abderiták története.

Wieland C. M. regénye.

Fordítja Teveli Varga József.

— Mutatvány. —

(Folytatás.)

Hetedik fejezet.

Az abderiták hazafisága. Athenhez mint anyavárosukhoz való hajlandóságuk. Nehány próbája attikaioskodásuknak, és a bölcs Demokrit kellemetlen őszinteségéről.

Még egy hónapig sem volt Demokrit az abderiták között, már is terhőkre esett, és néha ők is kiállhatatlanná lettek Demokrit előtt, éppogy mint azon emberek szoktak lenni, kik fogalmaikkal s hajlamaikkal minduntalan összeütközésbe jönnek.

Az abderiták maguk, városuk és köztársaságuk iránt rendkívül nagy véleménynyel viseltettek. Tudatlanságuk mindenben, mi környékükön kívül világ nevezetességek történetek vagy történhetnek, egyszersmind oka és gyümölcse is volt ezen nevezetesség hiúságuknak. Azért is igen természetes követ-

kezménye volt, hogy semmiről sem tudtak maguknak fogalmakat szerezni, hogyan lehet valami helyes, illemes vagy jó, ha az másképen volt mint Abderában szokott lenni, vagy ha Abderában mit sem tudtak róla. Valamely fogalmat, mely az ő fogalmukkal ellenkezett, valamely szokást, mely az övékétől eltért, mások gondolkodás módját vagy valamely dolognak bizonyos szempontból való felfogását, mely előttük idegen volt, képtelenségnek s nevezetességnek tartották. Még a természet is összetörődött azon szűkkörben, melyre az ő tevékenységük terjedt ki; igaz, hogy annyira még sem vitték képzelődésüket, mint a japániak, hogy Abderán kívül csupa ördögök, kísértetek és szörnyek lakaak, a föld fölüllet többi részét és lakóit ugy tekintették mint valamely tárgyat, mely nem érdemes arra, hogy figyelmüket reá fordítsák, és ha véletlenségből alkalmuk nyílt valami idegenszerűt látni vagy hallani, azon csak megütközésüket fejezték ki s szerencsájüknék tartották, hogy ők nem olyan emberek mint mások. Hiúságuk annyira ment, hogy ők azt nem tartották jó polgárnak, ki más helyen jobb intézményeket s szokásokat észre vett, mint az övéik. A ki oly szerencsés akart lenni, hogy nekik tessék, annak okvetlen ugy kellett beszélni s

tenni, mintha Abdera városa és a köztársaság, minden hozzávalójával, tulajdonságaival és esetlegeségeivel, fedhetetlen és a köztársaságok ideálja volna.

Minden iránti gyűlöletből, ami nem abderai, csupán Athen városa volt kivéve; ez is valószínűleg csak azért, mert az abderiták, ez előtt tejeiek, meg-tisztelve érezték magukat, Athent anyavárosuknak tekinthetni. Büszkélkedtek avval, hogy városukat a thraciai Athennek nevezhették, és mindazonáltal, hogy ezen elnevezést gunyképen nyerték, mégis semmiféle hizelgésnek sem nyitották meg füleiket szivesebben mint ennek. Iparkodtak Athen városát mindenben utánozni, és utánozták is ép oly pontossággal — mint a majom az embert. Ha élénkek s szellemusak akartak lenni, mindannyiszor bohóságokba estek; fontos dolgokat könnyelműen, és gye-rekeskedéseket komolyan tárgyaltak; a népet vagy ennek tanácsát minden kicsinységért hűszszor is gyűlésre hiták, hogy hosszú ostoba beszédeket pro és contra tarthassanak oly dolgokról, melyekről egy közönséges mindennapi eszű ember egy negyed óra alatt jobban határozott volna, különösen midőn szakadatlanul szépítészeti tervekkel s nagyobbításokkal törték fejüket, és valahányszor csak valamibe kap-

tért; szerezzünk készítményeik számára kelendőséget, azaz: fogyasztó közönséget!

Ezt városunk és vidékének tisztelt hölgy közönsége nem csak meg teheti, de ez nemük irányában kötelességük is.

A nőknek maguknak kell nemük érdekeinek előmozdítása körül az elsők közt küzdeni.

Ezen ügyben is megvárható minden nőtől rangkülönbség nélkül, hogy annak előmozdítására segítségüket nyújtson.

Azon nők, kik munkálkodni nem kénytelenek vagy áttalannak, segítsék elő a munkálkodókat az által, hogy készítményeik fogyasztóivá leszenek.

A folyó évben különösen egy sürgető ok is javallja, miszerint a női munka-képességnek minél előbb tért nyissunk. Minden előjel oda mutat, hogy a jövő év egyike lesz a legszűkebb éveknél. Sok polgári család fog előre láthatólag kereset hiány miatt véginségre jutni s az emberbarátok s jótékony intézetek alamizsnájára szorulni. Ezen családokban pedig sok derék nő létezik, kik kézi munkáik által képesek lennének férjeik fáradozása mellett szintén segedelemmel járulni a család fenntartásához, ha erre terük nyílnék. Ezeknek kellene tehát tisztességes segélyt nyújtani, hogy ne súlyedjenek az alamizsnára szorultak sora közé.

Jótékony nő-egyleteink sok áldásos munkát végeznek a szegény osztály nyomorainak enyhítése körül: de fáradaim csak félig sikeresek, ha nem követik az okos orvosok példáját, kik a bajt addig igyekeznek legerélyesebben gyógyítani, míg az teljesen ki nem fejlődött. Nem csak a testi, hanem a társadalmi betegségek, leginkább pedig a szegény úgy gyógyításában legfőbb szabály a preventív eljárás alkalmazása.

Ezért ajánlottam s ajánlom újabban is ezen ügyet a nagyon tisztelt nő-egyletek becses figyelmébe!

Phylanthrop.

Egy szó a Hechtl-ügyhöz.

A vidéki sajtónak legmagasztosabb és legkülönlegesebb feladata a helyi érdekeket oly irányban és oly mértékben szolgálni, hogy működése által létezése színhelyének általános, anyagi és erkölcsi jóléte előmozdítottassék.

Egyik legfontosb közérdek, melyet védeni a vidéki sajtónak elmulasztathatlan kötelessége, az illető város polgárságának életbiztonsága. S minthogy városunkban a Hechtl-féle eset által épen ez sértetett meg a legbotrányosabban, azért a sajtónak is kötelessége a maga részéről elkövetni mindent, hogy a bünt méltó büntetés kövesse, s ez által a polgártárs életbiztonsága megszilárdítottassék.

Ezen eszme vezérli tollunkat, midőn a Hechtl ügyben a cs. k. hadügyminiszterium által hozott, s már városunkban általánosan ismert végzéssel szemben, egész erélylyel, s az ügy fontosságához mért komolysággal a czélből emeljük fel hangunkat, hogy

polgárságunknak, mely talán az azóta lefolyt idő alatt közönyös kezdett lenni az ügy iránt, figyelmét felhívjuk, megjegyezvén, hogy ez ügyet ennyiben hagynunk nem szabad, nem engediezt városunk becsülete és jó hírneve

Ha a fővárosi sajtó oly lelkesedéssel magáévá tudta tenni ez ügyet, mint azt mult ősszel, és a közelmúlt napokban tapasztalni alkalmunk volt, midőn ez ügyet helyi érdekükből az egész nemzetre kiható elvi kérdés magaslatára emelte, s legtekintélyesebb organumai hívják fel Győr városát az ügy további forcizozására, s majd a királyhoz menesztendő küldöttség javaslatát hangsúlyozzák, majd az ügynek a parlament elé terjesztését, de semmiképen sem tudnának annak agyonhallgatásába belenyugodni, vajjon mindez így lévén, nem szent kötelessége a helybeli sajtónak, hogy nemcsak mint a fővárosi sajtó viszhangja, hanem s különösen mint a helyi érdekek hű képviselője a leghangosabban sürgesse az igazság megszerzését.

Botrányosabban régen nem lett a polgárság jogköre megsérteve, s áthágva, mint ez esetben, ámbár katonatiszteknek a polgárságon ejtett bántalmazásáról más helyről is értesültünk időnként a sajtó útján. Ideje azonban hogy már egyszer a polgárnak sérelme meg is toroltassék. A Hechtl ügyben hozott ítélet guny és csufolódás a polgárság irányában, azért ezt ennyiben hagyni nem szabad, nem engedie a város becsülete, jó hírneve.

Ha akkoriban tudtunk rendkívüli közgyűlést egybehívni, s deputatiót küldeni Budapestre, százsorosan szükséges ilyenmű férfias fellépés most, midőn láthatja Győr polgársága, hogy szép ígéretekkel port hintettek szemébe, végül pedig kigunyolták a 25 frtos végzéssel.

Nézetünk azért oda irányul, menjen deputáció a Felsőházhoz, kiről eleget halljuk mondani, hogy ő nemcsak a katonaság hadura, hanem népének atyja is. Hallja meg hát Győr város polgáraitól személyesen, hogy katonája mint garázdálkodott népének fiait, s hisszük, hogy találunk is nála különb igazságot, mint a minőt az a miniszterium szolgáltatott, mely ő róla merészkedik magát cs. k.-nak vallani.

Ez a mi tanácsunk. Ki jobbat tud álljon vele elő. Történjék akármi, de ez ügyet ennyiben hagyni nem szabad nem engedie a város becsülete, jó hírneve.

—y.—d.

A közönség köréből.

A helybeli gázvilágító társaság nem épen a legnagyobb figyelemmel viseltetik a város lakossága iránt. Az ismítá-uteza lakói most már a rövidebb napok alkalmával hamarabb bekövetkező sötétségtől a legnagyobb kellemetlenségeknek vannak kitéve, — daczára annak, hogy az utczában négy sötét gázlámpa diszjel. A német ismítá-üreg lakói könyörülnek meg a járókelőn, hogy a klastromukra kifüggesztett olajlámpájukat péntek esténki meg-meggyújtják. Fog-e intézkedni a világító társaság illetékes közege arra nézve, hogy a főt nevezett utczában az odakészített gázlámpák legalább fél éjjelre világítsanak, mert oly korom sötétség van, hogy a hazatérő lakókat a legkényelmesebben lehet megtámadni és mindenétől megfosztani anélkül, hogy a tettest csak látná is. Tán a lámpagyújtogató hanyag?!

Győr, 1879. szept. 9.
Nyolcz óraker haza járó.

Irodalom.

— Megjelent és szerkesztőségünkbe beküldött: „Emlék könyv, Pázmándi Horvát Endre születése százados évfordulati ünnepélyének emlékére.“ A költő tisztelőinek kedveskedésül nyújtja Nogáll Károly, ozerói vál. püspök, pápóci prépost, győrszékesegyházi kanonok. Tartalma: kisérő levél, egyszersmind előszó az ünnepelt költő tisztelőihez, Nogáll Károly ozerói választott püspöktől; „Horvát Endre százados emlék ünnepé,“ Vargyas Endrétől; Pázmándi Horvát Endre élete- és jellem-rajza; írta Méry Etel; Egyházi beszéd, melyet Pázmándi Horvát Endre százados emlékünnepe annak siremléke besztertelése alkalmával 1879. június 22-én a pázmándi temetőben mondott Horváth Lajos győr újvárosi plebános; Emlék beszéd Pázmándi Horvát Endre akad. r. tag fölött Pázmádon 1879. június hó 22-én rendezett ünnepélyen az akademia megbizásából tartotta Szász Károly r. t.; Koszorú Pázmándi Horvát Endre születésének százados évfordulója alkalmából Pázmádon 1879. június hó 22-én rendezett ünnepélyre a győr-egyházmegyei papság nevében füzte Kisfaludy Árpád Béla, „Cziprus lombok“ melyeket néhai Pázmándi Horvát Endre, egykor pázmándi esperes plebános, nemes Győr vármegye táblabírája s a magyar tudományos akademia rendes tagjának sirjára, születési évfordulójának százados ünnepén kegyelettel ültettek tisztelei. Füzte Nyulási Antal, szt. benedekrendű áldozár 1879. június 22. — A díszes kiállítású, XXIX. 222 lapra terjedő s Grosz Gusztáv könyvnyomdájában megjelent mű újabb tanubizonysága püspök ur ő méltósága magyar irodalom iránti áldozat készségének.

— Beküldettek szerkesztőségünkhöz Pirnitzer Frigyes mű-hangjegy kereskedése által — Budapest, váczí-uteza 24. sz. — a következő igen érdekes zenemű darabok: 1. 4 „Eredeti népdal“ tartalma: „Maglai dal“ „Tele van az orgona-fa“ „Szeretném itt hagyni“ „Be sok csillag ragyog“ — szerző Huber Jenő. Ára 1 frt. 2. 31-ik Magyar ábránd „Nincsen annyi csillag az égen“ „Fogadásom tiltja szeretni“ „Ha bemegyek“ „Huzzad csak“ „Nagy az én rózsám ereje“ népdalok felett, Székely Imrétől.

tak, mindig a kivitel közepette számították ki, hogy az erejüket, képességüket felülmulja s ilyenkor mindig fél thracziái nyelvöket attikai szólamokkal megtűzdelték; a legesekelebb izlés nélkül a legnagyobb szenvedélyt negélyezték a művészetek iránt, és mindig festészetről és szobrokról és zenéről és szónok- és költőkről fecsegték, anélkül, hogy valaha megemlítésre méltó festészüket, szobrászúkat, szónokuk vagy költőjük lett volna; ha templomot építették az olyan lett mint a fűrdő, ha fűrdőt: az olyan lett mint a templom; ha Vulkán hálójának történetét tanástermükbe, és a görögök nagy tanácsát a szép Chryseis visszaadásáról akademiajukba festették; ha vigjátékokba mentek, ott őket megrikatták, és szomorú darabokban megnevetették; és husz hasonló esetben e jó emberek atheniaiknak vélték magukat lenni, és — abderiták voltak.

Mily magasztos volt az emelkedés azon kis költeményben, melyet Physignatus az én fűrjeimre csinált! mondá egy abderitanó. — Lássa mondá az első abderiai tanácsos, ezen épület homlokzatát, ezt mi fegyvertárnak határoztuk? Ez a legjobb pari márványból készült. Vallja be, hogy szebb izlésű művet soha sem látott!

Szép pénzébe kerülhetett a köztársaságnak, felele Demokrit.

Ami a köztársaságnak becsületére válik, az soha sem drága, viszonzá a tanácsos, ki e pillanatban második Periklesnek érezte magát. Tudom, hogy ön szakértő, Demokrit; mert ön mindenben szokott kifogásokat tenni. Kérem talál-e ön ezen homlokzaton hibát?

Teszek ezer drachmát egy hibára Demokrit ur, felkiált egy ifju ur, ki oly szerencsés, hogy a tanácsos ur unoka-öccse, és rövid idővel ez előtt Athenből érkezett vissza, hol ő magát abderita kamaszból attikai csapodárrá képzezte.

A homlokzat szép, mondá Demokrit egészen szerényen; oly szép, hogy Athenben vagy Korinthba vagy Syrakusba is beillenék. Ha szabad megmondanom csak egy hibát találok ezen pompás épületen.

„Hibát“ — felkiált a tanácsos, oly arczczal, minőt csak egy abderita vághat, ki egyszersmind tanácsos is.

Hiba! Hiba! ismételte az ifju csapodár, miközben hangos röhögésben tört ki.

„Szabad kérdeznem, Demokrit, hogyan nevezte-tik ön hibája?“

Kevésség, viszonzá ez; semmi más, csak hogy ama szép homlokzaton — nem látni.

„Nem látai? És hogyan?“

Ugyan Anubiusra! hogyan akarja látni, hogy mind a többi régen épült házak s pajtáktól elüssön, melyek itt köröskörül az emberek szemei előtt elterjednek.

„Ezen házak már régóta állnak, mielőtt még ön és én születünk,“ mondá a tanácsos.

Ily párbeszéd mindig volt, míg Demokrit köztük volt.

„Milyennek találja ezen purpurt, Demokrit? Ön volt Tyrusban, nemde?“

Igenis, asszonyság voltam, de ezen purpur nem; ez concinum, melyet syrakusi és sardiniai kereskedő önnök tyirusi purpur gyanánt elád.

„De már ezen fátlyolt csak elismeri az indiai byssus legszebb nemének?“

A legszebbnek ismerem, szép Atalanta, melyet Memphisben és Pelusiumban készítenek.

Ezen becsületes ember most egy perczen egyszerre két ellenséget szerzett magának. De lehet-e valami boszantóbb mint az ily őszinteség?

(Folyt. köv.)

Ára 1 frt 50 kr. 3. Két eredeti magyar dal „Nincs e földön búbanatnál egyebem“ „Szelid szellő fű a mezőn“ Beliczay Gyulától. Ára 80 kr. 4. A Píros bugyelláris legkedveltebb dalai Altschul Rezsőtől. Ára 1 frt. 5. Ein Albumblatt Gobbi Henriktől. Ára 1 frt 5 kr. 6. Gruss aus Bosnien Polka-mazur zongorára Pijakovics L.-tól. Ezen jelenleg legkedveltebb zenedarabokat melegen ajánljuk zenekedvelő közönségünk becses figyelmébe.

— Megjelent és szerkesztőségünkhez beküldetett a győrvidéki tanító-egylet Értesítőjének 4. száma, mely majdnem kizárólag a nagygyűlés rendezése körüli ügyek- és előmunkálatokkal foglalkozik. Ebből értesülünk, hogy a kitűzött pályadíjakra 3 dolgozat vétetett bírálat alá, a dolgozatok a következő jellegűek voltak ellátva:

- 1) Munkásság az élet sója, A romlástól, mely megóvja Csak az, a ki nem hevert Várhat áldást és sikert.
- 2) Comenius kezdette Pestalozzi rendszeresítette.
- 3) A cselekvésnek kora tűnt nekünk fel.

Tanügy. Meghívás.

A Győrvidéki Tanítóegylet tagjaihoz!

A Győrvidéki Tanítóegylet f. é. október hó 2-án Győrött, a megyeház kis termében évi közgyűlést tart, melyre ezennel van szerencsém az egylet tagjait, illetőleg a tankerület összes néptanítóit, tanítóit és a tanügybarátokat tisztelettel meghívni.

A gyűlés rendje a következő:

Október 1-jén, délután 4 órakor a belvárosi népiskola IV. osztálya termében előértekezlet, melynek befejezte után Bierbauer Lipót, főgymnasiunai tanár a természettanból értekezést tart.

Október 2-dikán délelőtt 8—9-ig a tanszer és a kézimunka-kiállítás megtekintése a megyeház nagy termében.

9 óratól folytatlag közgyűlés a megyeház kis termében, melynek napirendje a következő:

1. Elnöki megnyitó beszéd.
2. Borsody Pál, vámosi r. kath., Marton István, csiliz-radványi és Nagy Pál, taáp sz.-miklósi ref. tanítóknak az érdem-keresztkekkel való feldiszipítése.
3. A központi bizottság, az egyes körök elnökeinek és pénztárnok jelentése.
4. Nép leírás értekezés. Előadó: Novák Antal, állami főreáltanodai r. tanár.
5. A házi ipar a népiskolában. Előadó: Tomor Ilona, állami tanító-nő-képezdei tanár.
6. Gyakorlati tanítás népiskolai növendékekkel. Tartja: Fay Gizella, a győri állami nőképezde gyakorló-iskolájának tanítója és Kárpáti Endre.
7. A beérkezett pályamunkák eredményének kihirdetése.
8. A jövő közgyűlés idejének és helyének megállapítása.
9. Indítványok.

Együttal felhívom az egylet tagjait, hogy a tanszer- és kézimunka-kiállításnál ezen kiállító bizottság elnökének már közölt felszólítása értelmében magukat és osztályaikat mennél nagyobb mértékben képviselni igyekezzenek.

Végre, hogy nevemben kérjék fel előljáróikat, miszerint ez alkalomra számukra iuvart és napi-díjat adni sziveskedjenek.

Kelt Győrött, 1879. szept. 1-én.

Vargyas Endre,
elnök.

Napi hírek.

— A győri lövész-társulat e hó 7-éről elhalszott tánczvizalma pótlásául vasárnap, folyó hó 14-én Vilmos német császár nevét viselő 34. sz. gyalogezred zenekarának közreműködése és Schebor karnagy személyes vezetése mellett hangverseny- és tánczvizalommal egybekötött zárünnepélyt rendez, melyre a n. é. közönség figyelmét ezennel tisztelettel felhívjuk.

— Jó tett. Igen jó hatást szült városunk közönségében leginkább pedig izraelita körökben országgyűlési képviselőnk Kautz Gyula urnak azon ember-

baráti nemes tette, miszerint egy helybeli vagyon-talan árva izraelita leánykát a budai tanító-nőképezdebe leendő felvételre nem csak pártolólág ajánlani sziveskedett, hanem midőn a leányka, a jelenkezők nagy száma miatt a fölvettek számából kimaradt, a nm. közoktatási miniszter urnál tett közbejárása folytán fölvetelét utólag kieszközölte s a szegény leányka iránti részvétét s pártfogását jövőre is megígérte. Ily tettek nem szorulnak dicséretre.

— A győri szinpártoló-egylet választmánya mint halljuk új házszabályzatot dolgozott ki, mi által az eddig tapasztalt nehézségek s vizsátságok jövőre elmellőzhetnek; mi örömmel ödvözöljük ezen újabb intézkedést, mert csak is a teendőknék s szerepköröknek helyes beosztásával, a figyelemnek minden iránybani kiterjesztésével, de különösen az egyszerűsítéssel lehet elérni azon kedvező eredményt, hogy a közönség a választmány működésével elégedett legyen, helyi szinügyünk pedig hanyatlás helyett virágzásnak induljon. Együttal tudatjuk a közönséggel, hogy a szinpártoló a jövő ivadra teljesen szervezve van, s kivált nők tekintetében jeles tagokkal szaporodott.

— Kinevezés. Dala Lajos győri m. kir. fővámhivatali gyakornokot, a soproni pénzügyi igazgatóság Zala-Egerszegre adótitkárt nevezte ki.

— A győri iparos ifjak segély- és önképző-egylete ma szombaton, 1879. szeptember 13-án a „Szőlőkert“ helyiségében saját betegalapja javára dalestélylyel egybekötött tánczvizalmat rendez alábbi műsorozattal. Az ünnepély kezdete esti 7 órakor. Belépti díj személyenkint 30 kr. Tánczjegyek urak részére 50 kr. Felülfizetések a jótékonycél iránti tekintetből köszönettel vétetnek és hirlapilag nyugtáztatnak. A szüneteket Farkas Lajos jólszervezett zenekara töltendi be. Kedvezőtlen idő esetén f. hó 20-án tartatik. — Műsor: 1. Zug az erdő, magyar népdal Doppler Károlytól. 2. Páris ifjai * * * 3. Olyan a te dalod, magyar népdal Huber Károlytól. 4. Napkelet Goll Jánostól. 5. Túl a Hejőn, magyar népdal * * * 6. Étlap Kuntzától. A fenti műsort az eyleti dalkör éneklí Staab Lénárt egyleti karnagy vezetése mellett.

— Az újvárosi szénatér tegnap és ma egész csatátérhez hasonlít. 12 drb Uebatius ágyu van ott felállítva csatákészen. Még csak ma maradnak nálunk, holnap már visszamennek Komáromba, hová Bruckból indultak.

— Az egyesült győr- és győrszigeti izr. hitközségi templom kupolájának rézzel való fődését Hauser György vállalta magára. Örülünk rajta, hogy városunkban is találkozott vállalkozó; miután a munka elnyerése végett tudunkkal Bécsből is többen pályáztak.

— Hechtl Frigyes-féle ügyben a fővárosi sajtó is nagy reklamot csap a hozott 25 frtos ítélet ellen. A „Közvélemény“ többet várt a b. Edelsheim ígérete után. Ugy halljuk, az örökösök nem fogadják el a nekik ítélt 25 forintot; helyesen tesznek; amennyiben ily ítélet el nem fogadható. A fővárosi sajtó az e tárgyban hozott ítélet szószerinti közlését követeli. Annak idején mi is visszatérünk e tárgyra.

— Dr. Pfeiffer Fülöp urat tegnapelőtt nagy csapás érte. Kedves kis unoka-huga Helén, ki szerencsétlen anyjának egyetlen gyermeke, vigasza és öröme volt, roncsoló toroklobban kimult. Fogadja őszinte részvétünk kifejezését.

— Szemétdombok. Újvárosban, a taligások állandó helyén ugy felszaporodott a szemét, hogy ma-holnap egész dombbá fajul. Már ideje volna, ott az új szemétnék helyet csinálni. Hát az ugy nevezett „ujvilág utca“? No ha ilyen az új világ képe, akkor nem kérünk belőle.

— Uj iskola. Győr-Szent-Mártonban, szeptember 16-dikán vasárnap lesz az új leányiskola ünnepélyes fölavatása. E 3000 főnyi lakosságu mezőváros újabb időben örvedetesen fejlődik. A leányiskolát a község emeltette. A lakókra hivatalosan vetették ki a költséget az adó arányában. A szt.-Benedekrendi főpát a fentartás költségeit vállalta magára s mint értesülünk e célra 16000 frnyi alapítványt tett. A tanítást őt apácza vezetendi, kiknek a vendégszerető főpátság saját lakában adott örökös szállást.

— Uj üzlet-ág még pedig: irodalmi és művé-

zeti. Kisasszony napi vásárunk alkalmával a vásártéren egy zöld zászlóval feltüntetett kis asztal s e mellett egy magyarosan öltözött középkorú férfi vonta magára a közönség figyelmét, ki harsány hangon énekelte egymás után a szebbnél szebb új magyar népdalokat, míg ez alatt egy másik társa az eldalolt nóták nyomtatott szövegét árulta, darabját 3 krjával, a körülállók népnék. Az üzletnek nagy kelete volt, tömérdek nép hallgatta gyönyörködve az új dallamokat, s sok falusi legény és leány el sem távozott addig, míg azokat meg nem tanulta s csak ezután tért haza dallos könyvekkel s új nótákkal megterhelve falujába, hol talán ezóta is folyvást ezeket éneklí a koresmában. Ez is haladás, s sokkal finomabb kiadása a németek által borzasztó kornyikálás mellett mutogatni s árulni szokott képes rémtörténetekkelí üzletnek.

— Zendülés ütött ki ujra Afghanistanban. Az afghan ezredek Kabulban fellázadtak s szept. 3-án az ott levő angol követet 76 kisérőjével együtt legyilkolták. Ujabb tudósítások szerint, melyek azonban még megerősítést várnak, maga Jakub chán is megöletett. Az angol hadsereg, mely az afghán területet már nagy részben elhagyta, sietve tér oda vissza. Angolhonban azt gyanítják, hogy ezen zendülést muszka kezék szították.

Közgazdaság.

Gabna-árak.

Győr, 1879. szept. 12.

A vidékről a lefolyt héten már sokkal kevesebb buza és rozs érkezett; árpa azonban még mindig nagy mennyiségben hozatik be, csakhogy alárendelt minőségben.

Buza 11 frt 50—12 frt.

Ros legszebb 9 frtot is elért.

Árpa középszerű 8.50—9.50.

Kukoricza 6.60—6.75.

Zab 5.75—6.25.

Minden 100 kilogr. szerint.

A bécsi értéktőzsdé 1879. szeptember 12-én.

Magy. vasuti kölesön	111.—
„ sorsjegy „	99.—
„ aranyjár. kötv.	91.91
„ földteherm.	88.—
Erdélyi „	86.25
Szülődézmavált.	89.—
Osztrak államadósság papírban	66.85
„ „ ezüstben	68.20
„ „ kisorsolással 1860. á 500 ft	123.50
„ „ „ 1860. „ 100 ft	127.—
„ „ „ 1864. „ 100 ft	156.25
„ „ „ 1864. „ 50 ft	156.25
Cs. kir. arany	5.59
8 frtos „	9.34
100 márka	57.80

Meteorologiai jegyzetek.

Hó — nap	Hőmérséklet			Légsulymérő			Időjárás
	Reaumur	6 ó.	12 ó.	6 ó.	12 ó.	6 ó.	
szeptemb. 10	+13	+22	+17	756	756	755	Derült
„ 11	+14	+22	+16	757	757	757	Derült
„ 12	+10	+20	+16	759	758	757	Derült

Felelős szerkesztő: Dr. Karika Antal.

HIRDETÉSEK.

Gazdatiszt

kerestetik Győrmegyének egyik nagyobb gazdaságában. A külső gazdasági munkák körül kellő jártasságról-, tanulmányaik, valamint gyakorlati működésükről szóló bizonyítványokkal bíró egyének bővebb értesítést nyerhetnek e lapok kiadóhivatalában.